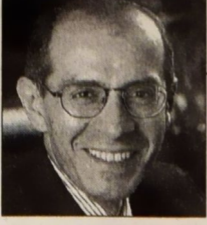

Pandora'nın kartları ya da mani ve mani

HASAN BÜLENT
KAHRAMAN

Herkesin aynı şekilde alması gerekmez, fakat bana göre onunla yaşayanlar için yazı

'manik' bir şeydir. Bir yazının ne zaman, nasıl hangi deftere ya da ne tür kâğıda, hangi tip bir kalemle, yoksa 'makine'yle mi, yazılacağını önceden tanımlamak olanaksız. Bir yazı, araçları ve koşullarıyla gelir. Siz o güne kadar sayısız kalem, defter, kâğıt, vs. almışsınızdır. Yazı oluşur, olgunlaşırken onların arasından seçimini yapar; kendisini onlardan birisiyle üretir. Fakat hepsi bu kadar değildir. Yazı nerede başlanmak, yazılmak istendiğini de belirtir. Evde hangi oda ve masada ya da dışarıda hangi kahvede yazılacağını, ondan önce de nasıl olgunlaşacağını size dayatır: Sokak aralarında dolaşırken düşüneceğiniz yazıyla, araba kullanırken kuracağınız yazı asla aynı olamaz. İşin ilginç yanı, bunların hiçbirisinin önceden tasarlanmamasıdır. Hepsini sonradan süreci düşünerek, elinizdekileri, önünüzdekileri gözden geçirerek hafızanıza yerleştirirsiniz. Bu işin, fetişleştirilmesi de bu nedenle anlamsızdır. Kaldı ki, ayağını suya sokan ve inanılmayacak kadar çok kafein tüketerek yazanlar var; her sabah bir şiir yazmış olarak uyananlar var. Kısacası herkes kendi yordamını kendisi buluyor.

Kendi manik saplantılarımı, fetişlerimi ve yazma serüvenimi bir yana bırakayım. Bütün bunlar aklıma Roland Barthes'la yapılmış bir söyleşiyi okurken geldi. Barthes da yazı nesnelereyle adeta fetişistik bir ilişkisi olduğunu söylüyor. Bizde de benim tanıdıklarım arasında kırtasiye malzemesini bir din olarak yaşayan Doğan Hızlan'dır. Doğan Bey, bütün kişiliğinin tanımı olan 'sehl-i mümteni'yi o işte de özenle korur. Sayısız dolmakalemde oluşan koleksiyonu, bir radyo programında kendisinden duyduğuma göre şimdi yerini sayısız bilgisayara bırakmışmış. (Tabii, bütün bunların bir efsane halini alması ise bambaşka bir yazı konusudur.)

Bu açıdan hayat şu sıralarda benim için de biraz daha zorlaşmış durumda. Çünkü, Pandora Kitabevi bir 'mücamele'de bulundu...

Stefan Despadov, büyük kültür adamlarının karikatürümsü portrelerini yapar. Bunların her birisi ayrı ayrı bir zekâ anıtıdır. Bir yazarın, düşünürün kimliği, kişiliği o karikatür-portrede vurgulanmıştır. Onlarla yıllardır yabancı dergilerde karşılaştım. Pandora o çalışmalardan 36 tanesini hem poster olarak bir arada hem de teker teker kitap ayrıları olarak hazırladı. Ben hep siyah-beyaz olarak görmüştüm. Bu defa renkliler. Zaten portrelere düşkün olan ben, posterini üniversitedeki odamın duvarına astım. Çalışırken tümünün gözünü üstümde hissediyorum. Yıllardır anlaştıklarım ve anlaşmadıklarımın zaten bir arada yaşadığımız için aramızda sorunlara dayalı bir sorunsuzluk ilişkisi var. Sadece zaman zaman her biri kendi 'mani'sini, buna 'garabetini' mi demeliyim, yüklenip beni ziyarete gelmişler hissine kapılıyorum. ('En beğendiğim' diye bir seçim yapmak çok zor. Foucault ve Freud portresi benim için ayrıca önemli; fakat, galiba tercihim Proust çalışması).

İşin poster kısmı kolay. Fakat kitap ayrıları söz konusu olunca ortalık karışıyor. Çünkü, şimdi, bir kitap okurken, yarıda bıraktığımda, kaldığım yeri hatırlamak için mutlaka o kitabın yazarına ait ayrıacı kullanmak istiyorum. Fakat düzenli bir adam sayılsam da sık sık ve hızla dağılan çalışma masalarımın üstünde (hayır, 'içinde') bu kartları arayıp bulmak bir sorun. Aynı yazarın iki kitabını okurken ayrıacı hangisine koyacağım başlı başına bir sorun. Kısacası, Pandora, bu defa kartlarını ortaya çıkararak gene oyununu oynadı: bir maniyi, bir maniye dönüştürdü.

Pandora'yı hep sevdim, hiç yakınmadım. Bu defa da şikâyetim yok!